

Фальковський А. О.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державознавства, права та європейської інтеграції
Національного університету «Одеська політехніка»
м. Одеса, Україна*

ОБ'ЄКТИ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ШРІ-ЛАНКИ ТА ЇХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ

Для сучасного етапу розвитку людства набуває все більшої актуальності збереження культурної спадщини, особливо в період військових конфліктів. Є важливим досліджувати досвід інших країн світу, особливо тих, що пройшли тяжкий етап збройної агресії, що супроводжувались знищенням об'єктів культурної спадщини, їх переміщенням і викраденням.

Шрі-Ланка, відома своєю багатоміліардною історією, багата на культурні та природні пам'ятки, що мають велике значення не лише для країни, а й для світової спільноти. Серед них є вісім об'єктів, включених до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, що демонструють різні аспекти культури, релігії, архітектури та природних ландшафтів. Однією з важливих пам'яток є Гале-Форт, який є яскравим прикладом колоніальної архітектури. Незважаючи на його історичну цінність, дослідження вказують на численні випадки недотримання будівельних регуляцій з боку мешканців та бізнесів. Це обумовлено браком усвідомлення важливості цих регуляцій та тим, що багато хто вважає їх перешкодою для розвитку туризму. В результаті значна кількість будівель у форті порушує норми зовнішнього оформлення дахів та фасадів [1].

Іншою визначною пам'яткою є Храм Зуба Будди в Канді, що є одним із найважливіших буддистських релігійних святих у Світі. Збереження цього об'єкта здійснюється, окрім міжнародно-правовий та адміністративно-правовий охорони, також завдяки сучасним методам адміністрування – документуванню та моніторингу. Використання технології 3D-сканування дозволяє точно відтворювати архітектурні деталі та проводити регулярні інспекції для відстеження пошкоджень, викликаних природними факторами або діяльністю людини [2]. Адміністративно-правовий захист забезпечується спеціальними державними установами, такими як Департамент археології Шрі-Ланки, який відповідає за виконання регуляторної політики та охорону

пам'яток. Проте, як зазначають дослідники, одна з основних проблем полягає у недостатньому фінансуванні та дефіциті кваліфікованих фахівців [3].

У контексті охорони спадщини важливу роль відіграє міжнародне співробітництво, особливо коли йдеться про підводну культурну спадщину. Дослідження показують, що захист підводних археологічних об'єктів у Шрі-Ланці потребує міждисциплінарного підходу та активної участі міжнародних організацій. Це дозволяє ефективніше досліджувати та зберігати артефакти, які інакше могли б бути втрачені [5]. Також особливу увагу слід приділити впливу туризму на археологічну спадщину. Туризм є важливим джерелом доходів для країни, але одночасно створює загрозу для збереження пам'яток через надмірне навантаження на об'єкти та недотримання правил поведінки відвідувачами. Наприклад, дослідження показали, що поведінка місцевих та іноземних туристів відрізняється, що призводить до різних рівнів негативного впливу на археологічні об'єкти [4].

Використання сучасних технологій, таких як доповнена реальність, відкриває нові можливості для популяризації культурної спадщини. Мобільні додатки, що використовують технології доповненої реальності, дозволяють туристам побачити реконструйовані версії стародавніх споруд та артефактів, що сприяє підвищенню їхньої обізнаності та інтересу до історії країни. Це також допомагає знизити фізичне навантаження на пам'ятки, оскільки частина інформації надається віртуально [6]. У випадку з Храмом Зуба Будди в Канді, використання 3D-сканування та цифрового архівування допомогло забезпечити збереження деталей архітектури навіть після терористичної атаки 1998 року, що завдала значних пошкоджень [7]. Такі підходи демонструють, як технології можуть поєднуватися з традиційними адміністративно-правовими методами захисту для ефективного збереження об'єктів світової культурної спадщини Шрі-Ланки.

Незважаючи на всі ці зусилля, важливою залишається проблема політичного впливу на процеси збереження спадщини. Наприклад, у випадку Галле-Форту політичний тиск часто перешкоджає застосуванню санкцій до порушників будівельних норм, що ускладнює збереження автентичності пам'ятки [1]. Крім того, адміністративні обмеження та складність процедур отримання дозволів на реставрацію історичних будівель часто стають бар'єром для місцевих мешканців та підприємців [9].

Таким чином, ефективний адміністративно-правовий захист об'єктів Світової спадщини Шрі-Ланки потребує комплексного підходу, що включає модернізацію адміністративного законодавства,

підвищення обізнаності громадськості, використання сучасних технологій в адмініструванні та міжнародно-правову співпрацю. Лише за умови інтеграції цих компонентів можна забезпечити ефективне довгострокове збереження культурних та природних пам'яток для майбутніх поколінь.

Література:

1. Kumudini Y., Wickramaarachchi N. An Investigation of non-compliance with Building Regulations in Heritage Areas; A Case Study in Galle Fort-Sri Lanka. 2018.
2. Ratnayake A.M.M., Ine M., Drewello R. Preservation of Archeological Sites Using 3D-Scanning Documentation Case Study: Sri Dalada Maligawa, Kandy, Sri Lanka. 2018. DOI: 10.1109/NITC.2018.8550086.
3. Mandawala P.B. Heritage Management in Sri Lanka: In Legal, Administrative and Financial Perspective over 125 Years. 2017.
4. Indika M. Impact of tourism on archaeological heritage in Sri Lanka. 2010.
5. Mandawala P.B. Protection of the underwater cultural heritage of Sri Lanka through international cooperation. 2017.
6. Galmangoda G.D.D.M., Gajanayake P.Y.S., Indika K., Rajapaksha N., Jayaweera Y. Augmented Reality to Reconstruct Sri Lankan Cultural Heritage in Prime State: HeladivaAR. 2016.
7. Wijesuriya G. Conserving the Temple of the Tooth Relic, Sri Lanka. Public Archaeology. 2000. T. 1. C. 99–108. DOI: 10.1179/pua.2000.1.2.99.
8. Sepala R. Conservation and preservation of heritage sites in Sri Lanka with virtual heritage. Proceedings Seventh International Conference on Virtual Systems and Multimedia. 2001. C. 246–247. DOI: 10.1109/VSMM.2001.969677.